

hvor der hidtil kun har været en Afgang til billige Betingelser, forekommer det mig, at man hellere end at modsætte sig hele Loven maatte søge at indskrænke den til det 1ste og 3die Alffnit; thi jeg er ikke istand til at indse, med hvilken Grund man kan gaa ud fra, at den Mand, der er Besidder af et saadant Gods, skulde forandre sit Sindelag overfor Fæstebønderne i det Dieblit, da Godset forandres fra et bundet Gods til et frit Gods i hans Haand. Denne Fare turde dog først indtræde, naar der substitueres en Fideikommisskapital derfor; men ønsker han at gjøre Godset til fri Eiendom, hvilket vel i Almindelighed vil være Tilfældet, fordi hans nærmeste naturlige Arvinger ikke ere de samme som de, der efter Lehnslovens Arvegang vilde komme til at nyde Godt af Arven, tror jeg ikke, at den Tankegang, der har gjort sig gjældende under den paagjældende Mands Besiddelse af Godset under den bundne Besiddelse, skulde blive en anden i det Dieblit, da det bliver et frit Gods. Jeg skal derfor tillade mig paa det Varmeste at anbefale Lovforslaget til det høje Things Belvilie.

Alberti: Under Sagens forsatte Forhandling vil jeg oftere komme i Opposition til den ærede Minister. Jeg kan derimod henholde mig til Udvalgets Betænkning fra forrige Samling angaaende denne Sag. Jeg skal imidlertid for Dieblittet ikke gaa i Enkeltheder, men blot tillade mig nogle enkelte Betragtninger. Jeg kunde vistnok have ønsket, at den ærede Justitsminister havde taget sin Kollega Indenrigsministeren til Exempel i denne Sag; jeg kunde nemlig have ønsket, at den ærede Minister havde taget Hensyn til Flertallet i Udvalget i forrige Samling paa samme Maade, som Indenrigsministeren i Fæstefagen har taget Hensyn til Landstingets Udvalgs Flertal og forelagt Landstinget et Forslag om Fæstebøndergodset, som er aldeles forskjelligt fra de Meninger, som han vedkjendte sig i forrige Samling, idet han nu har antaget andre Meninger som sine, alene fordi Flertallet i et Udvalg i Landstinget hylde dem. Jeg kunde have ønsket, at den ærede Justitsminister havde været ligesaa venligsin-

mod det Udvalg, hvoraf jeg har været Medlem, men imidlertid respekterer jeg den høitærede Ministers Mening, og jeg vil paa ingen Maade beskylde ham for, at hans Forslag kan anses for reaktionært i nogen Retning. Net tværtimod, jeg finder i Forslaget Bestemmelser vedkjendte, som bestandig tidligere have mødt Modstand hos Regjeringen, og jeg henviser i den Anledning særlig til Forslagets § 20, hvor det erkjendes som en lovlig Ret, at Godseieren skal miste en Tjerededel af Fæstesteds Værdi, naar han ikke kan komme overens med Fæsteren om frivilligt Salg. Det er det første Sted, saavidt mig bekjendt, hvor Regjeringen faktisk — jeg taler ikke om Theorier — har vedkjendt sig den Sætning, at Fæstebondestanden eller Staten paa dens Vegne har en Delagtighed i Brugsretten af Jorden. Jeg siger ikke en Medelendomsret i Tingen, men jeg siger en Delagtighed i Bøndejordens Brugsret. Det er et Exempel, som jeg tror, man bør tage til Indtægt. Men alle disse liberale Bestemmelser, hvori vistnok den ærede Minister her overgaa sine Forgængere, ere ikke afgjørende for mig. Jeg bliver langt fra fortrydeligt i denne Henseende, hvad den ærede sidste Taler syntes at antyde, men Tingen er for mig, at hele dette Forslag er forhastet. Det er den Hovedindvending, jeg har fremført mod dette Forslag, saa ofte det er kommet frem her i Salen baade fra Medlemmer og fra Regjeringen. Jeg siger, at det er forhastet, fordi Fæstegodset efter min Mening ikke kan behandles retsfærdigt og billigt, saalænge der ikke er gaaet en almindelig Fæstelov igjennem; saalænge der hænger Fæstegods under vore svævende Landbosforhold ved Fideikommisserne, saalænge kunne vi ikke gjennem en Lovgivning faae gjort Ret og Skik mod Fæstebondestanden. Og hvad er det, vi, Flertallet, have forlangt? Det er ikke Andet end at faae legaliseret, faae fastsat i Loven, hvad der er Skik og Brug paa Fideikommisserne. Den ærede forrige Taler sagde, at Garantien for Fæsterne var, hvad der var Skik og Brug paa Godserne. Ja, det er rigtigt, men det er ikke Andet, vi forlange. Naar vi komme til Enkelthederne, tror jeg, at skulle kunne paavise, at der af de Forslag, vi stille op om Taxation, f. Ex. om